

Latvijas Dizaina padomes sēde
2025.gada 10.septembrī plkst.15.00, klātienē dizaina birojā H2E telpās
Protokols Nr. 5/2025

Piedalījās: Ingūna Elere, Dita Danosa, Vivita Vīksna-Bārbale, Ina Ločmele, Lilita Sparāne, Jānis Ķīnasts, Barbara Ābele, Māra Liepa-Zemeša, Baiba Lukaševiča, Ilze Kupča.

Vadīja: Ingūna Elere

Dienaskārtība:

1. Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes ceļa kartes projekts (Vivita Vīksna-Bārbale, Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde).
2. Mandāts un uzdevumi Kultūrizglītības padomē (B. Ābele un B.Freiberga).
3. Latvijas Dizaina centra ziņojums par paveikto pēdējo mēnešu laikā, tostarp līgumā noteikto valsts funkciju deleģējuma uzdevumu virzība un plāni šim gadam. BEDA (*The Bureau of European Design Associations*) aktualitātes (D.Danosa).
4. Valsts kancelejas (VK) Inovācijas laboratorijas jaunumi (J.Ķīnasts).
5. Citi jautājumi un aktualitātes.

• **Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes ceļa kartes projekts**

Vivita Vīksna-Bārbale prezentē Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes ceļa kartes projektu, kurš tika izstrādāts VK inovācijas sprintā par administratīvā sloga mazināšanu kultūras pieminekļu aizsardzībā.

V.Vīksna – Bārbale uzsver, ka tuvākajā nākotnē ir iecerēts izveidot sadarbības memorandu starp Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldi un Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentu, kas palīdzētu pilnveidot administratīvās procedūras un uzlabot savstarpējo komunikācijas procesu un komunikāciju ar lietotāju.

Papildu informācijai: *Atbilstoši Ministru prezidentes uzdevumam, no 2024. gada augusta līdz novembrim notika iesaistīto pušu domapmaiņa (inovācijas sprints) Valsts kancelejas Inovācijas laboratorijā. Domapmaiņas uzdevums bija **pārskatīt normatīvo regulējumu arhitektūras ideju konkursu organizēšanai un vēsturisko zemes vienību robežu pārkārtošanai pilsētu vēsturiskajos centros.***

Koprades sesijās iesaistītie vienojās, ka Rīgas vēsturiskā centra galvenā vērtība ir kultūrvēsturiski bagāta un vērtīga vide, kuras centrā ir cilvēks, un viņa dzīves kvalitāte. Rīgas vēsturiskais centrs ir pievilcīgs arī attīstītājiem pateicoties tā vērtībām, un tie vēlas sniegt pienesumu pilsētai ar kvalitatīvu projektu īstenošanu un veicināt cilvēku piesaisti pilsētai kā kvalitatīvai dzīves un darba videi. Tomēr sarežģījumus attīstītājiem (lietotājiem) rada būvniecības ieceru izvērtēšanas un saskaņošanas procesuālā virzība, kas, kā secināts diskusiju gaitā, nav saistīta ar nepieciešamību mainīt (jeb vājināt) kultūras mantojuma saglabāšanas un Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības pamatprasības, kas noteiktas normatīvajā ietvarā, bet gan ar šajā procesā iesaistīto institūciju savstarpējās kompetences skaidru nošķiršanu un cēloņsakarīgi arī veicamo procesuālo darbību loģisku un secīgu strukturēšanu, tādējādi

padarot šo saskaņošanas procesa stadiju daudz caurskatāmāku un vairāk prognozējamāku no attīstītāju viedokļa .

Tādēļ kā viens no šī mērķa sasniegšanas instrumentiem tika piedāvāta procesu ceļa kartes sagatavošana. Koprades sesiju posmā tika izstrādāti divi attīstības projektu virzības ceļa kartes prototipi, kas veidoti kā paraugi turpmākajai procesu detalizētai izstrādei un kalpotu kā ērtas procesu vadlīnijas lietotājiem. Vienotas ceļa kartes tiktu izmantotas gan konsultācijās saskaņojošajās institūcijās, gan arī pieejamas tīmekļvietnēs ikvienam lietotājam.

D.Danosa, I.Elere: iesaka dizainēt apkopoto informāciju lietotājam uztveramāku.

B.Ābele: vērš uzmanību uz lēmumu pieņemšanā un procesa komunikācijā iesaistīto institūciju skaitu. Iesaka pārrunāt ar iesaistītajām institūcijām par katras institūcijas atbildību un apsvērt iespēju optimizēt procesu.

L.Sparāne: iesaka arī padomāt par lietotājam uztveramāku valodu un interpunkciju.

V. Viksna- Bārbale: piekrīt sniegtajiem ieteikumiem.

J.Ķīnasts: atbalsta un skaidro, ka Inovācijas sprints kā metode palīdz radīt lielākoties vidējas līdz augstas detalizācijas prototipu, kam nepieciešama testēšana nākamajos posmos. Sprints nedod taustāmu rezultātu, bet gan pirmos soļus, kas jātestē un jāizstrādā tālāk. Iesaka esošo ceļa karti testēt ar visām iesaistītajām organizācijām un padarīt sagatavoto materiālu par dzīvu instrumentu.

D.Danosa: jautā, vai būtu iespējams ceļa kartes turpmākā izstrādē algot profesionālu dizaineru? Ņemot vērā, cik procesu izstrāde ir dārga, iesaka ceļa kartes turpmāko izstrādi sadalīt pa posmiem un attiecīgi piesaistīt finansējumu. Dizaina padome var konsultēt šo soļu/posmu definēšanu.

Apkopojot Dizaina padomē pārrunāto, tiek nolemts, ka Kultūras ministrija nosūtīs e-pastā Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes vadītājam Inārai Bulai sēdes protokolu ar ieteikumiem ceļa kartes uzlabošanai.

Priekšlikumi un ieteikumi:

- pārrunāt ar procesā iesaistītajām institūcijām to atbildību, iesaisti komunikācijā un lēmumu pieņemšanā, un apsvērt iespēju optimizēt procesu;
- uzlabot informācijas dizainu, ņemot vērā sekojošus priekšlikumus:
 - pievienot laika nogriezni, lai būtu nolasāms, cik ilgu laiku aizņems katrs solis/darbība; uzrādīt dokumentu apjomu, lai lietotājam ir skaidrs, kādi dokumenti būs jāsaņem/jāiesniedz; pievienot ceļa kartes kopsavilkumu; pievienot sadaļu - “mīti/biežāk uzdotie jautājumi”;
- kartes izstrādes nākamajos soļos pieaicināt dizaineru;
- testēt ceļa karti Nacionālajā arhitektūras padomē (ar jau uzskatāmu dizaina versiju bez pašmērķīgi lietotiem dizaina elementiem);

- pēc ceļa kartes dizaina izveides un testēšanas ar iesaistītajām pusēm, ja ir nepieciešams turpināt padziļināti strādāt pie esošās problēmas jauniem risinājumiem, apsvērt iespēju atkārtoti pieteikties kādā no Valsts kancelejas inovācijas/dizaina sprintiem.

- **Mandāts un uzdevumi Kultūrizglītības padomē**

B.Ābele: izsaka pateicību par izvirzīšanu pārstāvniecībai Kultūrizglītības padomē. Vēlas mandātu no Dizaina padomes, lai katrs padomes loceklis izteiktu priekšlikumu, ko Kultūrizglītības padomē prezentēt.

Klātesošie vienbalsīgi apstiprina, ka Brbara Ābele ir izvirzīta kā Latvijas Dizaina padomes pārstāve Kultūrizglītības padomē, savukārt aizvietotāja būs Barbara Freiberga.

I.Kupča: stāsta, Kultūrizglītības padomes sēdes notiek vidēji reizi trijos mēnešos. Latvijā aptuveni 20 vidējā līmeņa izglītības skolās māca mākslas jomu. Sola sagatavot apkopojumu par vidējās profesionālās izglītības programmām mākslā.

Klātesošie ir vienprātis, ka ir svarīga pēctecība. Tiek nolemts lūgt B.Freibergai sagatavot ziņojumu par to, kas līdz šim Kultūrizglītības padomē ir darīts, kādas iniciatīvas/viedokļi pārstāvēti un jautājumi skatīti dizaina jomā. Tiek lūgts divu nedēļu laikā (līdz 3.oktobrim) B.Freibergai iesūtīt pārskatu par skatītajiem jautājumiem/diskusijām saistībā ar dizainu un iesūtīt to padomei.

- **Latvijas Dizaina centra ziņojums par paveikto pēdējo mēnešu laikā, tostarp līgumā noteikto valsts funkciju deleģējuma uzdevumu virzība un plāni šim gadam. BEDA (*The Bureau of European Design Associations*) aktualitātes.**

D.Danosa prezentē Latvijas Dizaina centra pēdējos mēnešos paveikto. Šogad noslēdzās Latvijas Dizaina centra deleģējuma līgums par kvalitātes novērtējumu dizaina jomā (Latvijas Dizaina gada balvas organizēšana). Šobrīd Latvijas Dizaina centrs ir iesniedzis jaunu pieteikumu Kultūras ministrijas izsludinātajā konkursā par kvalitātes novērtējumu dizaina jomā.

LDC turpina aktīvu dalību Eiropas dizaina asociāciju apvienībā BEDA (*The Bureau of European Design Associations*), kur aktīvi iesaistās arī Patentu valde, tās pārstāve Ilze Grava. Joprojām aktuāls jautājums dienaskārtībā ir intelektuālā īpašuma joma.

Informē klātesošos par progresu dizaina iepirkumu vadlīniju izstrādē. Laikā no 14. līdz 16.oktobrim (datums tiks vēl precizēts) tiek plānota praktiska darbnīca konkrēti zīmolu un komunikāciju iepirkumu jomas sakārtošanai – “Kam būt komunikācijas dizaina iepirkumu dizainā vadlīnijās?”

B.Ābele: jautā, vai tiks skatīti iepirkumi arī citās dizaina jomās?

D.Danosa: stāsta, ka ir plānotas vēl darbnīcas. Nākamā darbnīca būs par iepirkumiem produktu dizaina jomā un tiek plānotas darbnīcas arī par iepirkumiem pakalpojumu dizaina jomā un to vadlīnijām.

- **Valsts Kancelejas Inovācijas laboratorijas jaunumi**

J.Ķīnasts ieskicē ideju, kas tapusi inovācijas sprintā – karte par horizontālu jautājumu risināšanu valsts pārvaldē. Tā palīdzēs identificēt horizontālus jautājumus, tālāk nosakot iespējošanas vienības – dažāda veida iesaistītās puses (iestādes, eksperti, organizācijas, u.c.), kas strādās kopā jautājuma risināšanā, bet šī ideja vēl ir procesā. Dizaina padome ir aicināta ņemt dalību kā ekspertīzes spēks valstiski svarīga jautājuma risināšanā. Precīzāka informācija vēl sekos.

Aicina apmeklēt klātienē "**Celmlauzis 2025**" iedvesmas stāstu konferenci un Valsts pārvaldes inovācijas balvas pasniegšanas ceremoniju **8. oktobrī 9.00-17.00, biroja "Jaunā Teika" telpās ("Fantadromā"), Rīgā, Gustava Zemgala gatvē 74a**. Reģistrācijas formu atradīsiet, [sekojot saitei](https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/valsts-parvaldes-spilgtako-inovaciju-stasti-uzmirdzes-konference-celmlauzis), savukārt vairāk informācijas par pasākumu šeit:

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/valsts-parvaldes-spilgtako-inovaciju-stasti-uzmirdzes-konference-celmlauzis>.

- **Citi jautājumi**

I.Elere: vērš uzmanību Dizaina padomes apmeklētībai – šodienas sēdē piedalījās 8 no 21 padomes locekļi.

D.Danosa: stāsta, ka būtu interesanti redzēt statistikas datus – cik skolēnu mācās dizaina programmās un, cik pēc tam aiziet strādāt nozarē. Vai skolas varētu iedot šādus datus?

L.Sparāne: vērš uzmanību Valsts kontrolei kā labajam piemēram, jo kā iestāde, šķiet, mainījusies savos uzskatos, ir kļuvusi atvērtāka. Rosina Dizaina padomei aktualizēt ideju par tikšanos ar Valsts kontroli.

B.Ābele: stāsta, ka Latvijas Sabiedriskā medija gada balva kultūrā "Kilograms kultūras", tās ekspertu žūrija ir nobalsojusi PAR dizaina un arhitektūras kategorijas iekļaušanu balvas nominācijā 2026.gadā. Šobrīd tiek apspriets jautājums par papildus finansējuma rašanu jaunajai kategorijai.

Sēde tiek slēgta: plkst.16.50

Protokolēja: Ina Ločmele

Sanāksmes vadītāja: Ingūna Elere